

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้พัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งได้กำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถ มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ สามารถแข่งขันในเวทีระดับโลกได้ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ความสามารถในการสื่อสารหรือทักษะการสื่อสารมีความสำคัญกับมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด เนื่องจากมนุษย์ต้องอยู่ในสังคมและใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบอกความต้องการของตนเองต่อผู้อื่น การสื่อสารจึงเป็นสื่อกลางที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้การสื่อสารยังเป็นความสามารถหรือทักษะที่ทุกคนมีมาตั้งแต่กำเนิดเช่นกัน ได้แก่ การพูด การอ่าน การเขียน การฟัง ส่วนใครจะมีความเชี่ยวชาญด้านใดมากกว่านั้นย่อมขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ และฝึกฝน ซึ่งการสื่อสารมีหลายระดับ หลายรูปแบบและหลายประเภท ขึ้นอยู่กับการนำเกณฑ์ใดมาจัดแบ่ง เช่น การนำจำนวนการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมาเป็นเกณฑ์จะสามารถแบ่งได้เป็น การสื่อสารในบุคคล เช่น การพูดกับตนเอง การสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การพูดคุยกับเพื่อนกับอาจารย์ และการสื่อสารสาธารณะ เช่น การพูดในห้องประชุมซึ่งมีผู้ฟังมากมาย การสื่อสารมวลชน เป็นการสื่อสารถึงคนพร้อม ๆ กันในจำนวนมาก

การสื่อสารจึงเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตั้งแต่ตื่นนอนจนหลับ การใช้ชีวิตตลอดทั้งวัน ทั้งการเรียน การทำงาน และการเข้าสังคมในทุกระดับ การสื่อสารมีวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น เพื่อให้ข้อมูล เพื่อโน้มน้าวใจ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้เกิดการยอมรับและได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การพูด การอ่าน การเขียน และการฟัง ล้วนเป็นทักษะการสื่อสารที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน โดยเฉพาะต้องใช้ความสามารถในการฟังอย่างเข้าใจและจับใจความสำคัญ การเขียนบันทึก สื่อความหมายในสิ่งที่เรียนรู้ การอ่านหนังสือและเอกสารประกอบการสอน และที่สำคัญ คือ การพูด เพื่อนำเสนอในโอกาสต่าง ๆ การพูดเพื่อสร้างบุคลิกภาพที่ดี และถูกต้องชัดเจนสามารถสื่อความหมายได้อย่าง

ความสามารถในการสื่อสาร หรือทักษะการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม

ความสามารถในการสื่อสารเป็นกระบวนการเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของคนทุกคน และมีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่น ตลอดจนสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าจะทำอะไรล้วนต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ทั้งสิ้น และในสภาพสังคมปัจจุบันที่คนจะต้องเกี่ยวข้องกันมากขึ้นการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคล และสังคมมากขึ้น หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้ ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้มีอยู่ไม่น้อยที่เป็นสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสารดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมหลายด้าน

จากความสำคัญของความสามารถในการสื่อสารข้างต้น สถานศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่จะส่งนักเรียนออกสู่สังคมนั้น การที่สถานศึกษาจะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะด้านความสามารถในการสื่อสาร หนึ่งในสมรรถนะ 5 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งการสร้างตัวชี้วัดในด้านความสามารถในการสื่อสารให้เป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับได้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความปรารถนาให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีสมรรถนะ ด้านความสามารถในการสื่อสารที่ดี ทั้งนี้เพื่อนำตัวชี้วัดในด้านความสามารถในการสื่อสารดังกล่าว ไปพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสร้างพื้นฐานที่ดีในการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความสามารถด้านการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม และพัฒนาให้ผู้เรียนได้มี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยไว้ 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และขอบเขตด้านตัวแปร ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดพัฒนาตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาตัวชี้วัดตามองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 ความสามารถในการฟัง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ (วรณี ไสมประยูร, 2537, หน้า 90)

1. การจำแนกเสียง
2. การเข้าใจความหมาย
3. การปฏิบัติตามคำสั่งได้

องค์ประกอบหลักที่ 2 ความสามารถในการพูด ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ (Maley, 1986, p. 86)

1. ความสามารถด้านไวยากรณ์
2. ความสามารถทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม
3. ความสามารถเชื่อมโยงความหมายทางภาษา
4. ความสามารถที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจ

องค์ประกอบหลักที่ 3 ความสามารถในการอ่าน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้
(วรรณิ โสภประยูร, 2544, หน้า 122)

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย
  - 1.1. สายตา
  - 1.2. ปาก
  - 1.3. หู
2. องค์ประกอบด้านจิตใจ
  - 2.1 ความต้องการ
  - 2.2 ความสนใจ
  - 2.3 ความศรัทธา
3. องค์ประกอบด้านสติปัญญา
  - 3.1 ความสามารถในรับรู้
  - 3.2 ความสามารถในการนำประสบการณ์เดิมไปใช้
  - 3.3 ความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้อง
  - 3.4 ความสามารถในการเรียน
4. องค์ประกอบทางประสบการณ์เดิมไปใช้
5. องค์ประกอบทางวุฒิภาวะอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพ
6. องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบหลักที่ 4 ความสามารถในการเขียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้ภาษาได้ถูกต้อง
2. ความสามารถในการเลือกใช้ประโยคและภาษา
3. ความสามารถในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกดคำ
4. ความสามารถเขียนถ่ายทอดความคิด

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านความสามารถในการสื่อสาร	จำนวน 5 ท่าน
2. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรวิจัย	จำนวน 2 ท่าน
3. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องมือ	จำนวน 2 ท่าน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเป็นความเหมาะสมขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดของความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและจากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 335 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการขั้นพื้นฐานที่มีการแลกเปลี่ยนแนวคิด ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรื่องราวข่าวสาร ตลอดจนความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ทักษะคิด และอารมณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคลและระหว่างบุคคลกับกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน

1.1 ความสามารถในการฟัง หมายถึง การรับรู้เสียงที่ได้ยินแล้วแปลความหมายทำให้เข้าใจ เรื่องราวจับสาระสำคัญ ดีความ ไตร่ตรองจนสามารถแยกประเด็นของเรื่องได้ถึงถ้อยเพื่อจดจำ เรื่องราวต่าง ๆ จนกระทั่งนำไปใช้ประโยชน์ได้

1.2 ความสามารถในการพูด หมายถึง การใช้เสียง น้ำเสียง ทั้งที่เป็นวัจนภาษา และอวัจนภาษาเพื่อสื่อความหมาย เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่ต้องการ เพื่อเป็นสื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ

1.3 ความสามารถในการอ่าน หมายถึงกระบวนการทางสมองที่ใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เพื่อการแปลความหมายจากสัญลักษณ์ตัวอักษร โดยอาศัยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมในการรับรู้ความหมายและการทำความเข้าใจจากตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์ เพื่อรับรู้และเข้าใจความหมายที่ตรงกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตนเองและผู้อื่น

1.4 ความสามารถในการเขียน หมายถึงการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และแสดงความรู้สึกนึกคิดเรื่องราวตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้อื่นโดยใช้สัญลักษณ์ตัวอักษรเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในเจตนาและรับรู้ความในใจของผู้เขียน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสามารถบันทึกไว้เป็นข้อมูลหลักฐานให้ศึกษาได้ยาวนาน

2. ตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกถึงสภาพหรือคุณลักษณะของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ความตรงของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง คุณสมบัติของตัวชี้วัดที่สามารถให้สารสนเทศที่บ่งบอกถึงสภาพหรือคุณลักษณะของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงจากค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Measures) ค่าสถิติในกลุ่มนี้มีดังนี้

3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าสูงมาก แสดงว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ โมเดลอิสระไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ Saris และ Stronkhorst (1984, p. 200) เสนอว่า ค่าไค-สแควร์ ควรจะมีค่าเท่ากับองศาอิสระสำหรับรูปแบบที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง: GFI (Goodness – of – Fit – Index) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว : AGFI (Adjusted Goodness – of – Fit – Index) ค่าดัชนี AGFI นี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับดัชนี GFI

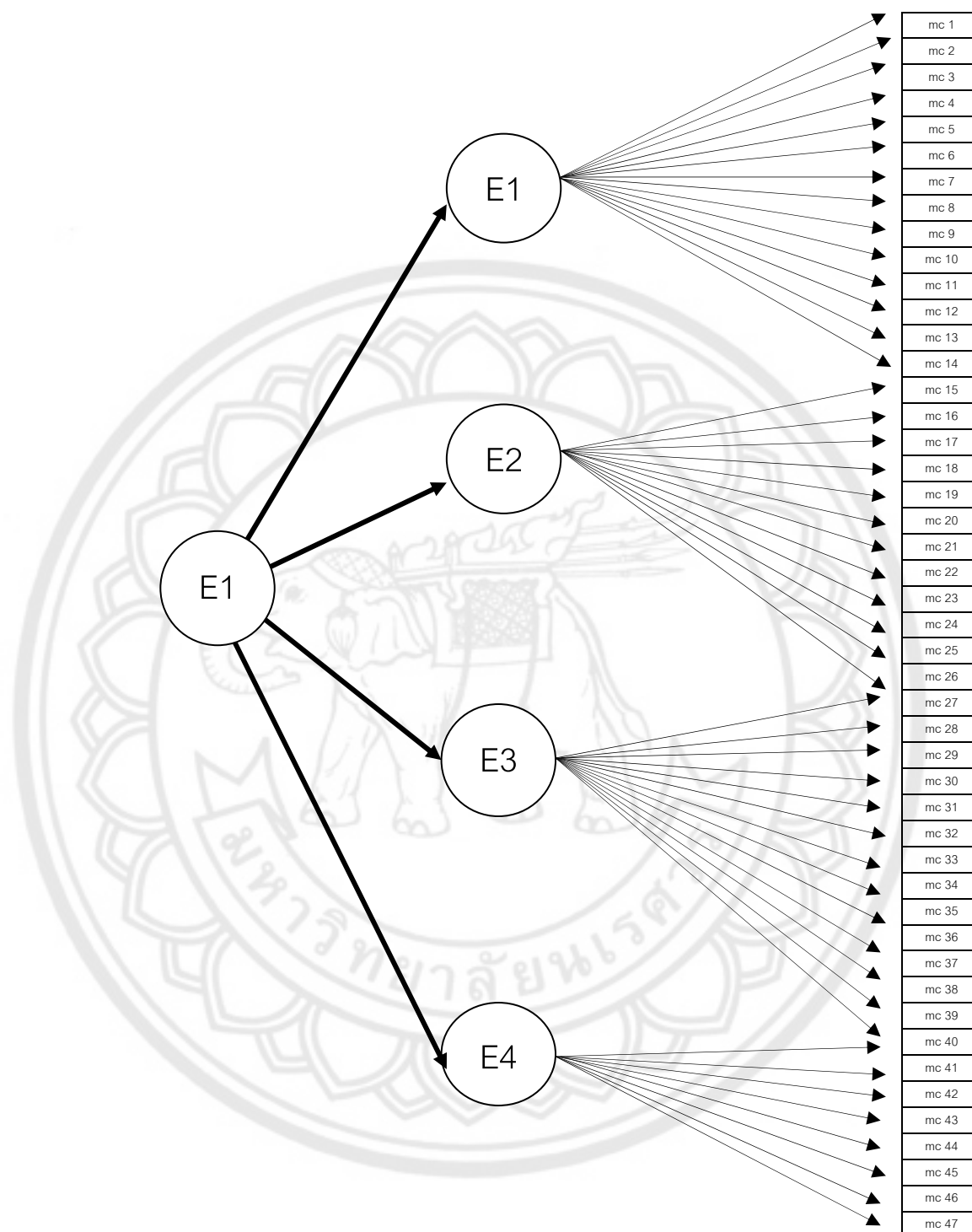
3.4 ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ: RMR (Root of Mean Square Residuals) ค่า RMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. ความเหมาะสมของตัวชี้วัด หมายถึง ตัวชี้วัดนั้นมีความสอดคล้องกับความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีความตรงตามเนื้อหา

2. ตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้จากการสอบแบบสอบถามมีความตรงเชิงโครงสร้างและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ภาพ 1 แสดงโมเดลลิสรความเหมาะสมของตัวชี้วัดความสามารถในการสื่อสาร
ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามสมมติฐาน